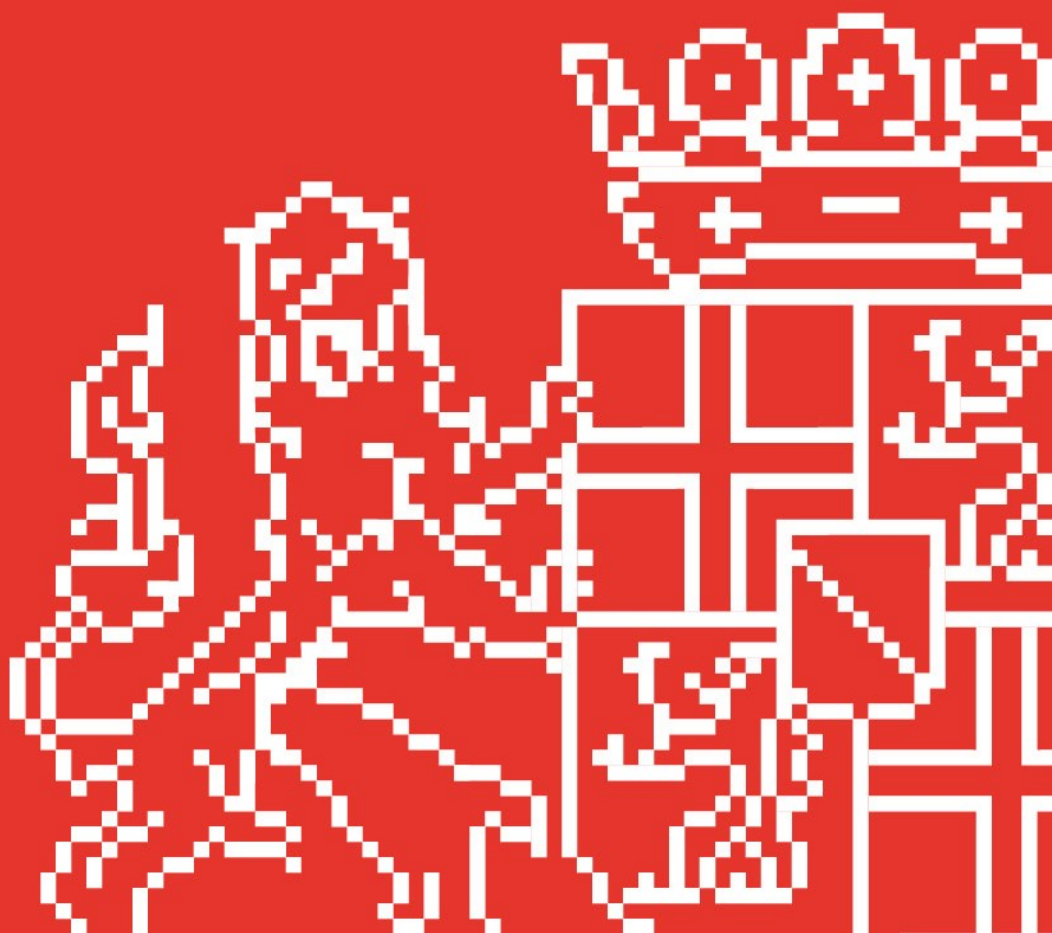

Notitie monitoring
Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht
2022-2027

Publicatiedatum 13-12-2022
Status Definitief
Documentnummer UTSP-1399819799-4207

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
1. Inleiding.....	3
1.1 Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027	3
1.2 Doelen monitoring en evaluatie	4
1.3 Uitgangspunten en aandachtspunten.....	4
1.4 Opzet van monitoring en evaluatie.....	5
2. Jaarlijkse prestatie-monitor.....	6
2.1 Rapporteren prestaties	6
2.2 Mogelijkheden om jaarlijks bij te sturen en de rollen van GS en PS	8
3. Evaluatie	9
3.1 Effectmonitor van de beleidsdoelen.....	9
3.2 Onderzoek naar maatschappelijke trends	12
3.3 Tussentijdse evaluatie.....	12
3.4 Mogelijkheden om tussentijds bij te sturen en de rollen van GS en PS	13

1. Inleiding

1.1 Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027

Provinciale Staten hebben op 9 februari 2022 het Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027 (verder te noemen als BWP) vastgesteld. Onderdeel van het programma is het wettelijk verplichte Regionaal Waterplan onder de Waterwet. In dit kaderstellend beleidsprogramma is uitgewerkt hoe de provincie de bodem- en waterdoelen wil bereiken, wat we zelf doen en wat we van andere organisaties verwachten om onze doelen te realiseren. Het BWP gaat over duurzaam gebruik van de ondergrond, circulariteit, schoon oppervlaktewater, schone bodem en grondwater, voldoende water, waterveiligheid en energie uit bodem en water. Ook actuele vraagstukken zijn onderdeel van het BWP. Het gaat dan bijvoorbeeld over omgaan met de toenemende periodes van droogte en wateroverlast, de toenemende drukte in de ondergrond en het vaststellen van doelen en maatregelen voor de Kaderrichtlijn Water (KRW). Het BWP is de inhoudelijke basis met door Provinciale Staten vastgestelde beleidsdoelen en beleidskeuzes.

Het BWP is een uitwerking van de provinciale Omgevingsvisie (10 maart 2021). In de Omgevingsvisie zijn zes ambities ten aanzien van duurzaam en robuust bodem- en watersysteem en twee ambities ten aanzien van klimaatbestendig en waterveilige leefomgeving opgenomen (zie tabel 1 en 2) en is het provinciaal belang 'ontwikkelen van een robuust en duurzaam bodem- en watersysteem' beschreven. Op basis hiervan zijn 32 beleidsdoelen in het BWP vastgesteld. De 32 beleidsdoelen uit het BWP vormen het vertrekpunt voor het monitoren en evalueren van het BWP en de onderzoeken die in dit verband worden uitgevoerd.

Tabel 1: Ambities duurzaam en robuust bodem en watersysteem (Omgevingsvisie, provincie Utrecht, 10 maart 2021:

2050: Het bodem- en watersysteem (zowel grondwater als oppervlaktewater) is blijvend robuust en kan veerkrachtiger omgaan met grote hoeveelheden neerslag en droogt. Hier werken wij continu aan.
2050: De ondergrond en het bodem- en watersysteem worden duurzaam gebruikt, waarbij gebruik en functies van de ondergrond en het bodem- en watersysteem in samenhang met de bovengrondse opgaven worden bekeken, zodat de juiste functie op de juiste plek ligt.
2050: We hebben op een veilige en verantwoorde manier de duurzame energie die het bodem- en watersysteem levert zo optimaal mogelijk benut.
2050: Nieuwe opkomende stoffen in het grond- en oppervlaktewater, zoals medicijnresten, microplastics en PFAS, zijn integraal onderdeel van het waterkwaliteitsbeleid.
2040: We zorgen dat er altijd voldoende en schoon drinkwater is, zelfs wanneer zich een extreme groei van de drinkwatervraag zou voordoen.
2027: we voldoen aan de doelen voor de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW-doelen)

Tabel 2: Ambities klimaatbestendige en waterveilige leefomgeving (Omgevingsvisie provincie Utrecht, 10 maart 2021:

2050: De provincie Utrecht is klimaatbestendig en waterveilig ingericht
2050: We hebben een aantrekkelijk en toekomstbestendige dijk en omgeving langs de Nederrijn en Lek

1.2 Doelen monitoring en evaluatie

Monitoring, rapportage en evaluatie is een centraal onderdeel in de beleidscyclus van de fysieke leefomgeving. Een analyse van, inzicht in en duiding van de feitelijke toestand van de fysieke leefomgeving en de verschillende componenten en trends daarin, zijn immers de basis voor een effectief beleid.

Monitoring ten behoeve van de beleidscyclus is een vorm van informatievoorziening waarbij gedurende langere tijd op systematische wijze gegevens over de fysieke leefomgeving of onderdelen daarvan worden verzameld, bewerkt en gepresenteerd met het oog op het beoordelen of de eigen doelstellingen, Europese of Nationaal wettelijke verplichtingen gerealiseerd zijn of worden.

Een goede monitoring stelt onszelf in staat te beoordelen of er is gedaan wat we vooraf hebben afgesproken in het BWP, of we de juiste dingen doen en te toetsen of we op koers liggen om de diverse beleidsdoelen van het BWP te gaan halen. Een goede monitoring biedt ook inzicht en transparantie aan andere organisaties over het werk dat de provincie doet en de rol(len) die de provincie daarin heeft gepakt.

Het is verder belangrijk om ook informatie te verzamelen over ontwikkelingen in de maatschappij en de fysieke leefomgeving die impact kunnen hebben (positief en negatief) op het realiseren van gestelde beleidsdoelen in het BWP (monitoring van trends en ontwikkelingen). Deze informatie dient meegenomen te worden op de momenten van (tussentijds) evalueren en bijsturen.

1.3 Uitgangspunten en aandachtspunten

Met deze notitie monitoring BWP wordt inzicht gegeven op welke wijze het BWP jaarlijks gemonitord en na drie jaar (halverwege de planperiode) geëvalueerd wordt en welke rapportage- of communicatiemiddelen hiervoor gebruikt worden. Er wordt passende informatie verstrekt die PS nodig hebben om hun controlerende en kaderstellende rol te kunnen uitvoeren. De volgende uitgangspunten en aandachtspunten zijn daarbij gehanteerd:

- voor jaarlijkse monitoring wordt, in verband met efficiëntie, zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande informatie- en rapportage-trajecten van GS naar PS (bijvoorbeeld de P&C-jaarcyclus);
- over voortgang van specifieke beleidsthema's wordt afzonderlijk via memo's en statenbrieven gerapporteerd indien de planning niet aansluit op de planning van de P&C-cyclus, omdat vanwege het uitvoeren van een wettelijke taak en/of vanuit maatschappelijk en/of politiek-bestuurlijke relevantie het wenselijk is om PS zorgvuldig en tijdig te informeren;
- de huidig optredende herhalingen van verantwoordingsteksten in rapportages en P&C-jaarstukken worden zoveel mogelijk voorkomen;
- na drie jaar vindt een uitgebreidere evaluatie plaats. Dit sluit aan bij de tussentijdse evaluatie van de KRW, waarover op landelijk niveau met Rijk, provincies en waterschappen afspraken zijn gemaakt;
- als een beleidsdoel niet meetbaar is dan kan de informatie ook beschrijvend zijn;

- er komt een koppeling met de monitoring van de Omgevingsvisie, monitoring en evaluatie van andere programma's en concernopgaven;
- de monitoring moet voldoen aan de wettelijke verplichtingen die zijn gesteld voor monitoring van programma's onder de Omgevingswet (Ow) en de monitoringverplichtingen die wij hebben vanuit onze wettelijke taken en toezichthoudende rol.
- in de notitie monitoring BWP worden geen nieuwe beleidsdoelen en beleidskeuzes bepaald en/of vastgesteld.

Het opstellen van de notitie monitoring BWP was tevens aanleiding om de huidige informatie- en rapportagestromen vanuit het beleidsveld bodem en water richting PS te herijken. Zo ontvangen PS bijvoorbeeld jaarlijks medio november de waterrapportage als apart product om PS te informeren over de voortgang van het vorige beleidsplan Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021. De huidige vorm van rapporteren geeft weliswaar een goed overzicht van de prestaties van het voorgaande jaar, inclusief de prestaties van de waterschappen, maar geeft minder aanleiding voor PS tot evaluatie van het beleid in het lopende jaar. Hiervoor benut PS veelal de behandeling van de stukken van de P&C-cyclus. O.a. deze bevindingen zijn meegenomen om te komen tot een samenhangende monitoring van het BWP.

1.4 Opzet van monitoring en evaluatie

Op basis van de doelstellingen, uitgangspunten en aandachtspunten en wettelijke verplichtingen bestaat de samenhangende monitoring van het BWP uit twee onderdelen:

- **Jaarlijkse prestatie-monitor (voor uitwerking zie hoofdstuk 2):** Het verzamelen en rapporteren van informatie om te bepalen of de provincie haar eigen acties en haar (wettelijke) taken, zoals opgenomen in het BWP heeft uitgevoerd. En indien dit niet is gelukt, wat de reden/oorzaak en vraagt dit om bijsturing. En daarnaast het jaarverslag Interbestuurlijk Toezicht (IBT) waarin in de toekomst naast het financieel toezicht op de waterschappen ook het Beleidstoezicht wordt opgenomen.
- **Evaluatie halverwege de looptijd (2025) van het BWP (voor uitwerking zie hoofdstuk 3):** Het verzamelen, rapporteren en evalueren van informatie om te toetsen en te beoordelen of met het geformuleerde beleid, de uitgevoerde prestaties van de provincie zelf en ander partijen de provincie op koers ligt om de doelen van het BWP te gaan halen. De gegevens worden gebruikt om bij te sturen in het 2^e deel van de looptijd van het BWP en voor het opstellen van het volgende beleidsprogramma Bodem en Water (opvolger van het BWP).

2. Jaarlijkse prestatiemonitor

Het hoofddoel van de jaarlijkse prestatiemonitor is het verzamelen en rapporteren van informatie die nodig is om antwoord te geven op de vraag: Heeft de provincie haar eigen acties, haar wettelijke taken, haar beleidstoezichthoudende taken, acties in samenwerking met andere partijen uitgevoerd en hebben andere partijen acties uitgevoerd waarvoor de provincie de kaders heeft bepaald, zoals opgenomen in het BWP? En indien dit niet gelukt is, wat is de reden/oorzaak en vraagt dit om bijsturing?

In het BWP zijn onder 8 hoofdthema's en 32 beleidsdoelen meer dan 80 uiteenlopende acties geformuleerd. Het karakter van de acties is verschillend: omvang, eenmalig of continu, uitvoerend of beleidsmatig, wettelijke taak of niet, in samenwerking met andere partijen of niet. Ook het jaar waarin een actie uitgevoerd wordt/ gaat worden kan verschillen. Verder hebben we te maken met de uitgangspunten en aandachtspunten, zoals beschreven in paragraaf 1.3.

In paragraaf 2.1 is uitgewerkt op welke wijze wij van plan zijn gedurende het jaar via meerdere informatie- en rapportage-trajecten te rapporteren over onze eigen prestaties, de uitvoering van onze wettelijke taken, de prestaties in samenwerking met andere partijen, specifieke prestaties van andere partijen waarvoor de provincie de kaders heeft bepaald, en onze toezichthoudende rol en hoe we van plan zijn de samenhang en het totaaloverzicht te bewaren.

2.1 Rapporteren prestaties

De P&C-cyclus is de basis van het informeren en verantwoording afleggen aan PS

In de P&C-cyclus plant de provincie haar eigen activiteiten en verantwoordt hierover. Via de begroting wordt aangegeven welke activiteiten gepland zijn om komend jaar uit te voeren. Het daaropvolgende jaar wordt via de jaarrekening verantwoording afgelegd over de resultaten van uitgevoerde acties. Met de informatievoorziening in de P&C-cyclus worden keuzes gemaakt over het inzetten van middelen (formatie en materiële budgetten).

In de huidige opzet van de jaarrekening is te weinig ruimte om de informatie die past bij de inhoudelijke verantwoording van de totale jaarlijkse prestatiemonitoring van het BWP bij te voegen. Dit speelt ook bij andere programma's. Vanuit project Monitoring Omgevingsbeleid wordt daarom gewerkt aan een provinciebrede digitale omgeving in de vorm van een website/dashboard. Hiermee wordt het mogelijk om tegelijkertijd met en aanvullend op de jaarrekening de resultaten van de verschillende programma's, die vallen onder Omgevingsvisie, in te zien.

De voorlopige planning is dat deze digitale omgeving eind 2023 beschikbaar is en de prestatiemonitor BWP 2023 daarin opgenomen kan worden. Als tijdelijke oplossing wordt de prestatiemonitor BWP 2022 een rapportage-vorm. De informatie uit deze rapportage wordt later opgenomen in de provinciebrede digitale omgeving.

Informatievoorziening over wettelijke taken gaat afzonderlijk en rechtstreeks

Voor onderwerpen waar we wettelijke taken hebben, zoals de veiligheid van de regionale keringen (door PS aan GS gemandateerd) en de aanwijzing van zwemwater, informeren wij PS afzonderlijk. Dit geldt ook voor de jaarlijkse uitvoering van VTH-taken van Water en Bodem door de RUD Utrecht. De vorm van rapporteren kan verschillen: een memo, een infosessie, een statenbrief of een statenvoorstel. Dit gebeurt nu ook al en deze rechtstreekse benadering zorgt ervoor dat PS snel en adequaat wordt geïnformeerd over de uitvoering van specifieke wettelijke taken van de provincie, los van de planning van de jaarrekening.

Deze afzonderlijke rapportages en brieven maken deel uit van de totale monitoring van het BWP. In de nog te ontwikkelen digitale omgeving zullen referenties naar deze afzonderlijke rapportages en brieven worden opgenomen.

Informatievoorziening over grote samenwerkingsprojecten en programma's gaan afzonderlijk en rechtstreeks

Ook over tussentijdse resultaten in grote projecten waarin wordt samengewerkt met andere partijen (bijv. Blauwe Agenda, het praktijkonderzoek bodemenergie in het 2^e watervoerend pakket in Utrecht en programma bodemsanering) worden PS afzonderlijk en rechtstreeks geïnformeerd. Dit gebeurt nu ook al en deze rechtstreekse benadering zorgt ervoor dat PS snel en adequaat wordt geïnformeerd over de voortgang en resultaten in de grotere projecten waar maatschappelijk veel aandacht en/of politiek-bestuurlijk gevoelig is. Dit is in een eerder stadium dan wanneer deze informatie pas wordt meegenomen in de eerstvolgende jaarrekening.

Deze afzonderlijke rapportages en brieven maken deel uit van de totale monitoring van het BWP. In de nog te ontwikkelen digitale omgeving zullen referenties naar deze afzonderlijke rapportages en brieven worden opgenomen.

Het beleidsinhoudelijke toezicht op de waterschappen wordt opgenomen in jaarverslag van het Interbestuurlijk Toezicht (IBT)

Sinds 2016 rapporteren wij over de voortgang en uitvoering van het waterbeleid in een waterrapportage. De laatste waterrapportage, die in november 2022 aan PS is aangeboden gaat over de realisatie van het waterbeleid in 2021 en geeft aandacht aan de actualiteit in 2022.

De huidige vorm van rapporteren geeft weliswaar een goed overzicht van de prestaties van het voorgaande jaar, inclusief de prestaties en voortgang van maatregelen van de waterschappen, maar geeft minder aanleiding voor PS tot evaluatie van het beleid in het lopende jaar. Hiervoor wordt veelal de behandeling van de stukken van de P&C-cyclus gebruikt (met name eerder in het jaar bij de jaarrekening in juni/juli).

Vanuit Interbestuurlijk Toezicht (IBT) is tot nu toe in de jaarverslagen IBT gekeken naar de financiële gezondheid en informatieveiligheid. Op grond van het [Beleidskader IBT 2021-2024](#) is het mogelijk en, vanuit het oogpunt van integraliteit, wenselijk om beleidstoezicht aan het jaarverslag IBT toe te voegen.

Het beleidstoezicht bevat de inhoudelijke informatie uit de Bestuurlijke Overleggen waterschappen (BO's). In de BO's komt ook de vraag of de kaders van het BWP werkbaar zijn voor de waterschappen aan de orde.

Op basis van deze constatering en het uitgangspunt dat we monitoring efficiënt en doelmatig willen uitvoeren door zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande informatie- en rapportageprojecten, komt de waterrapportage te vervallen. In plaats daarvan wordt het beleidstoezicht opgenomen in het jaarverslag Interbestuurlijk Toezicht. De overige relevante informatie uit de waterrapportage wordt opgenomen in de jaarlijkse prestatie-monitor BWP of via tussentijdse afzonderlijke rapportages over de uitvoering van onze wettelijke taken of de voortgang in specifieke projecten en processen (zie hierboven).

2.2 Mogelijkheden om jaarlijks bij te sturen en de rollen van GS en PS

Via de jaarlijkse prestatie-monitoring kan op jaarlijkse basis tussentijds worden bijgestuurd. Dit gebeurt via de P&C-cyclus (via begroting en via Jaarrekening in combinatie met Kadernota en Zomernota). Via de Jaarrekening wordt verantwoording afgelegd door GS aan PS over de uitvoering van prestaties en via de Kadernota en Zomernota doen GS aan PS voorstellen voor extra benodigde (financiële) middelen, indien het uitvoeren van bepaalde prestaties daarom vragen. In de Begroting wordt jaarlijks aangegeven hoe de financiële middelen aan de prestaties onder verschillende meerjarendoelen worden ingezet. Ook kan het IBT-jaarverslag aanleiding zijn om bij te sturen.

3. Evaluatie

Fysische processen, die plaatsvinden in het bodem- en watersysteem gaan over het algemeen traag. Effecten als gevolg van uitgevoerde projecten en geleverde prestaties zijn daarom met een jaarlijkse frequentie niet goed meetbaar en aan dergelijke metingen zouden ook geen (tussentijdse) conclusies verbonden kunnen worden. Halverwege de looptijd van het BWP (in 2025) vindt er een (tussentijdse) toetsing en evaluatie plaats met als hoofddoel te toetsen en te beoordelen of met het geformuleerde beleid, de uitgevoerde prestaties van de provincie zelf en andere partijen de provincie op koers ligt om de doelen van het BWP te gaan halen. Dit sluit aan bij de afspraken en verplichtingen die op landelijk niveau zijn gemaakt over het tussentijds evalueren van de KRW. De gegevens worden gebruikt om eventueel bij te sturen in het 2^e deel van de looptijd van het BWP en meegenomen in het volgende beleidsprogramma Bodem en Water (de opvolger van het BWP).

Om tot een zorgvuldige (tussentijdse) evaluatie te komen wordt via twee sporen informatie verzameld en gerapporteerd:

1. Een effectmonitor van de beleidsdoelen, waarin door middel van een combinatie van meetgegevens en bereikte resultaten kan worden beoordeeld of we op koers liggen de beleidsdoelen te realiseren.
2. Bestudering van beschikbare studies over maatschappelijke trends en ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op het bereiken van beleidsdoelen in het BWP of het herijken van beleidsdoelen noodzakelijk maken.

De bovenstaande twee punten worden hieronder uitgewerkt in paragrafen 3.1 en 3.2

3.1 Effectmonitor van de beleidsdoelen

In het BWP zijn 32 beleidsdoelen opgenomen. Het toetsen en beoordelen of we tussentijds op koers liggen om de in het BWP geformuleerde beleidsdoelen te halen, doen we op twee manieren;

1. Door gebruik te maken van indicatoren. Een indicator is een meetbaar gegeven dat kan worden gebruikt om de voortgang te bepalen van het beoogde beleidsdoel.
2. Door beschrijvend te toetsen en beoordelen wat de provincie zelf en in samenwerking met andere partijen heeft gedaan om aan het beleidsdoel te werken en duiding te geven of we daarmee op koers liggen om het doel te halen.

Betrouwbare meetgegevens zullen worden gebruikt als onderbouwing. Hierbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij reeds bestaande metingen en meetreeksen (door onszelf, door anderen) en de systematiek die daarin met andere partijen is afgesproken. Indien dat nodig is zullen we nieuwe metingen en meetreeksen starten, mits proportioneel qua capaciteit en financiële middelen.

Niet voor ieder beleidsdoel is een indicator te bepalen. Dit komt bijvoorbeeld doordat het meten van de voortgang van een beleidsdoel niet goed mogelijk is. De uitkomsten van metingen kunnen bijv. verschillend geïnterpreteerd worden of er zijn wel metingen uit te voeren, maar dit vraagt disproportioneel veel capaciteit en financiële middelen ten koste van de uitvoering.

Effectmonitor door gebruik te maken van Indicatoren:

Voor vijf beleidsdoelen is een meetbare indicator bepaald om halverwege de looptijd van het BWP te kunnen toetsen en beoordelen of we op koers liggen in het realiseren van deze beleidsdoelen (zie tabel 3, indicatoren voor de meetbare beleidsdoelen in het BWP)

Tabel 3: Indicatoren voor de meetbare beleidsdoelen in het BWP

Paragraaf in BWP	Beleidsdoel	Indicator
3.2.1	We willen in 2027 voldoen aan de KRW voor de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater. Dit programma legt de juridische verplichtingen vast voor het oppervlaktewater zoals voorgeschreven in de Waterwet en de Omgevingswet.	Het percentage waterlichamen dat voldoet aan ecologie, biologie, chemie en totaal (4 verschillende parameters). We halen de data uit het landelijk KRW-meetnet.
3.2.4	We bieden voldoende gelegenheid om te zwemmen en we zien toe op de veiligheid en waterkwaliteit van de aangewezen zwemwaterlocaties.	Het aantal bestaande zwemwaterlocaties dat jaarlijks voldoet.
3.3.1	We willen dat de kwaliteit van ons grondwater in 2027 blijvend in lijn is met de doelen van de KRW. De toestand van de grondwaterlichamen is goed voor wat betreft de algemene chemische kwaliteit en de intrusie van zout.	Beoordeling kwaliteit grondwaterlichamen zoals gerapporteerd op het waterkwaliteitsportaal (www.waterkwaliteitsportaal.nl). Het betreffen de factsheets van de gebieden: Deklaag Rijn-West, Zand Rijn-West en Zand Rijn-Midden.
3.3.3	We willen voorkomen dat de kwaliteit van het grondwater voor de drinkwatervoorziening achteruitgaat en deze juist verbeteren, ook om op termijn de zuiveringsinspanning te kunnen verlagen.	Beoordeling kwaliteit grondwaterlichamen zoals gerapporteerd op het waterkwaliteitsportaal (www.waterkwaliteitsportaal.nl). Het betreffen de factsheets van de gebieden: Deklaag Rijn-West, Zand Rijn-West en Zand Rijn-Midden.
3.4.3.2	We willen dat de bestaande en nieuwe aardkundige monumenten het verhaal van het aardkundig erfgoed blijven vertellen en dat ze bijdragen aan de recreatieve beleving van het landschap.	Aantal nieuwe aardkundige monumenten en/of aantal bestaande aardkundige monumenten waar het informatiebord is vervangen/opgeknapt.

Effectmonitor door gebruik te maken van een beschrijvende monitor:

Voor 27 beleidsdoelen wordt halverwege de looptijd BWP beschrijvend getoetst en beoordeeld of we op koers liggen om de beleidsdoelen te gaan halen, omdat een meetbare indicator niet is vast te leggen. Voor een aantal beleidsdoelen zullen wel harde data en kentallen beschikbaar zijn, die meegenomen kunnen worden in de toetsing en beoordeling. Voor andere beleidsdoelen wordt meer kwalitatieve informatie gebruikt (zoals gesprekken met samenwerkingspartners of de beschikbare gegevens uit de voortgang van projecten en processen). Aan de hand van twee voorbeelden wordt in tabel 4 toegelicht hoe de beschrijvende effectmonitoring eruit kan zien.

Tabel 4: twee voorbeelden beschrijvende effectmonitoring

Voorbeeld 1: Beleidsdoel 3.3.2.1 diffuse verontreinigingen

We willen diffuse verontreinigen in het grondwater voorkomen danwel zoveel mogelijk beperken. We zetten ons in om de kwaliteit van de grondwaterlichamen (schoon grondwater) te behouden en te verbeteren om te (blijven) voldoen aan de KRW en de Grondwaterrichtlijn.

Hoe ziet de beschrijving eruit en welke data en informatiebronnen worden gebruikt om te toetsen of we op koers liggen om het beleidsdoel te halen?

Diffuse verontreinigingen zijn verontreinigingen die niet op één bepaalde plek zijn oorsprong heeft, maar over een groter gebied plaatsvindt. Voorbeelden zijn verontreinigingen uit de landbouw, industrie en verkeer. De verontreinigingen komen door neerslag in de bodem, grondwater en oppervlaktewater. Voor het halen van dit doel zijn we daarom (mede)afhankelijk van landelijke en Europese regelgeving met betrekking tot het toelaten en gebruik van stoffen. Om te weten wat de kwaliteit van het grondwater is, meet de provincie periodiek het grondwater. De resultaten toetsen we aan de KRW-normen. Naar aanleiding van de resultaten beschrijven we de diffuse kwaliteit per stofgroep, bijvoorbeeld geneesmiddelen, medicijnresten, bestrijdingsmiddelen. Indien mogelijk onderbouwen we de resultaten met grafieken, zodat inzichtelijk is of een stofgroep een stijgende of dalende trend heeft. Aanvullend beschrijven we welke activiteiten de provincie uit heeft gevoerd om verontreiniging van het grondwater te voorkomen of te beperken en tot welke resultaten deze activiteiten hebben geleid

Voorbeeld 2: Beleidsdoel 3.6.2 regionale keringen:

We willen dat de regionale waterkeringen in de provincie op orde zijn en we willen voorkomen dat een overstroming ontstaat.

Hoe ziet de beschrijving eruit en welke data en informatiebronnen worden gebruikt om te toetsen of we op koers liggen om het beleidsdoel te halen?

We vragen van waterschappen de keringen elke 12 jaar te toetsen conform huidig beleid (uitvoeringsbesluit, Regionale afspraken). We vragen daarbij dat de veiligheid gewaarborgd is, ook voor de afgekeurde delen via beheersmaatregelen. Afgekeurde delen moeten door de waterschappen binnen 6 jaar op orde worden gebracht. Dat is nu ook al zo. Waterschappen rapporteren jaarlijks over de voortgang aan GS. In P&C-cyclus zal gerapporteerd worden over

afwijkingen in de voortgang. In de tussentijdse evaluatie zullen we de volgende onderdelen beschrijven (eventueel aangevuld met beschikbare data):

- o Ligt de opgave op schema, aantal km in relatie tot de opgave?
- o Is er uitstel verleend met motivatie?
- o Een doorkijk laatste 3 jaar van 6 jaarlijkse periode.

3.2 Onderzoek naar maatschappelijke trends

Niet alleen het handelen en de prestaties van de provincie (al dan niet in samenwerking met andere partijen) hebben invloed op het realiseren van beleidsdoelen van het BWP. Ook invloeden van buitenaf kunnen gevolgen hebben op het bereiken van beleidsdoelen of ervoor zorgen dat een beleidsdoel bijgesteld moet worden. Het gaat hierbij vooral om maatschappelijke trends en ontwikkelingen op regionaal, landelijk, Europees of zelfs globaal niveau die van invloed (kunnen) zijn op zowel de ontwikkelingen als de kwaliteiten (waaronder het bodem- en watersysteem) in de provincie Utrecht.

Vanuit het BWP zelf wordt geen onderzoek naar maatschappelijke trends en ontwikkelingen uitgevoerd. In 2025 worden de, op dat moment beschikbare, studies over maatschappelijke trends en ontwikkelingen bestudeerd om te bepalen of deze trends invloed hebben (positief of negatief) op het bereiken van de beleidsdoelen en/of het herijken van beleidsdoelen uit het BWP noodzakelijk is. Te denken valt aan studies die in het kader van de Nationale omgevingsvisie zijn uitgevoerd, onderzoeken van Planbureau van de Leefomgeving en de Staat van Utrecht. Ook rapportages over de stand van zaken buiten, zoals de KRW of een onderzoek van de Algemene Rekenkamer of Randstedelijke Rekenkamer, zullen meegenomen worden om conclusies te kunnen trekken over de effectiviteit van onze acties en de invloed op het bereiken van beleidsdoelen.

3.3 Tussentijdse evaluatie

De resultaten van de effectmonitor worden samengevoegd met de resultaten van de bestudering van diverse trend-onderzoeken om tot een tussentijdse evaluatie te komen over 'het op koers liggen om de beleidsdoelen van het BWP te gaan realiseren'.

Verder wordt ook de rol en invloed van de provincie in het behalen van de beleidsdoelen meegenomen in de evaluatie. Voor het behalen van sommige beleidsdoelen heeft de provincie ten opzichte van andere partijen een geringe invloed en voor andere beleidsdoelen juist een grote invloed. Dit kan veroorzaakt worden door de rol die de provincie heeft gepakt, maar ook door de (wettelijke) rolverdeling van verschillende partijen voor een bepaald beleidsdoel. Met het inzicht in de rol en omvang van de invloed van de Provincie op het halen van het beleidsdoel is ook duidelijk welke bijsturingmogelijkheden er zijn. Hierop wordt in de onderstaande paragraaf ingegaan.

3.4 Mogelijkheden om tussentijds bij te sturen en de rollen van GS en PS

De informatie uit de tussentijdse evaluatie halverwege de looptijd van het BWP wordt gebruikt om:

- Bij te sturen door middel van het nemen van aanvullende maatregelen in het 2^e deel van de looptijd van het BWP zodat aan het einde van de looptijd van het BWP-beleidsdoelen toch zijn gehaald.
- Input te verkrijgen voor een nieuw provinciaal Bodem- en Waterprogramma als opvolger van het BWP.

(Voor de jaarlijkse bijsturingmogelijkheden zie hoofdstuk 2.)

Bijsturen voor het 2^e deel van de looptijd BWP:

Uit informatie van de tussenevaluatie kan blijken dat voor bepaalde beleidsdoelen de provincie niet op koers ligt om doelen te bereiken. Daarbij kan geconstateerd worden dat binnen de invloedssfeer van de provincie maatregelen genomen kunnen worden om beleidsdoelen toch te realiseren. Deze maatregelen kunnen betrekking hebben op een intensivering van de rol van de provincie, een andere rolinvulling van de provincie, het inzetten van extra financiële middelen of het inzetten van juridisch beschikbaar instrumentarium. GS zullen met PS in gesprek gaan over de beschikbare maatregelen binnen de invloedssfeer van de provincie en dit uiteindelijk voorleggen in een voorstel 'bijsturen BWP'.

Dit voorstel kan gepaard gaan met een voorstel voor wijziging van de provinciale Omgevingsverordening, indien bijsturen via provinciale regels gewenst of vereist is, of een voorstel voor wijziging van financiën, indien bijsturen financiële gevolgen met zich meebrengt. Beide wijzigingen zal GS via de trajecten die daarvoor zijn ook doorlopen. Dit is voor de provinciale regels een eerstvolgende wijziging Omgevingsverordening en voor financiën de P&C-cyclus. De tussenevaluatie wordt in juni 2025 verstrekt aan PS, zodat de uitkomsten meegenomen kunnen worden in de behandeling van de Kadernota 2026-2029.

Input voor nieuwe provinciaal bodem- en waterprogramma na 2027:

De informatie uit de tussentijdse evaluatie halverwege de looptijd van het BWP is ook input voor een nieuw provinciaal bodem- en waterprogramma (2028-2033) als opvolger van het BWP. De tussentijdse evaluatie zal in 1e helft 2025 beschikbaar zijn. De projectstart voor het opstellen van een nieuw programma voor de periode na 2027 is begin 2026.

GS zal, evenals bij het opstellen van het BWP, vroegtijdig met PS in gesprek gaan bij de totstandkoming van een nieuw programma. In het nieuwe programma kan met alle beschikbare kennis op dat moment, inclusief de evaluatiegegevens, beleidsdoelen en beleidskeuzes worden herijkt, de (aangepaste) rol(len) van de provincie per beleidsdoel worden vastgelegd en kan verbinding worden gelegd met een aangepast juridisch instrumentarium in de provinciale Omgevingsverordening. Bij een nieuw programma zal GS aan PS ook een voorstel doen voor de benodigde capaciteit en financiële middelen om de rollen uit te voeren en de beleidsdoelen te realiseren.